

מזמור שיר ליום השבת

יסורי הצדיקים ושלות הרשעים

לא מוגה

ניתן להשיג
את הספר דברי חיזוק והדרכה
ואת החוברות בכתובות דלהלן

זכרון יעקב : רח' הזית 2 משפ' גריינמן

בני ברק :

פ. כץ : רח'
גניחובסקי 21
משפ' פרידמן
0527668996

רח' רנזנהיים 7
משפ' גריינמן
0527183997

הלפרין 1
קומה ב'

רבי עקיבא 54
משפ' שכטר

רח' אלחריזי 3
משפ' פוליקמן

חידושי הרי"מ 3
קומה ב'

אחיסמך

הרב י. זילבר 03-6188879
הרב י. קול : 0556792223

אזור הנגב

הרב א. קארני:
0548530503

מודיעין עלית :

הרב א. אייזנר
05331-09964
ניתן להשאיר הודעה

ירושלים

הרב לובצקי
0533147220

מזמור שיר ליום השבת

יסורי הצדיקים ושלות הרשעים

לא מוגה

תוכן הענינים

מזמור שיר ליום השבת

- א.....סוד יסורי הצדיקים
- ב.....כשיגיע הבוקר יבינו הכל
- ב.....עלי עשור
- ב.....אחרי סיכום העולם אני שמח
- ג.....רק טיפש ובער לא יבין את מהלך העולם
- ד.....הכסיל חושב שמבין הכל חוץ מנקודה קטנה
- ה.....הפורחים כאן נמשלו לעשב שכובש הכל ונובל
- ו.....תמונת העולם כמו עץ
- ו.....התפילה - שלא נקבל טובה שתביא ח"ו לרעה
- ו.....ללמוד מטובת הרשעים
- ז.....הקב"ה מסובב הכל מלמעלה
- ט.....להגיד - משל הרופא שהזהיר מראש

מזמור שיר ליום השבת - טוב להודות לד'

סוד יסורי הצדיקים

א) פירשו חז"ל שזה מזמור על העוה"ב, כדתנן במסכת תמיד: "ליום השבת" - ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

והנה תוכן המזמור מדבר בענין צדיק ורע לו רשע וטוב לו, ולבאר כי טובת הרשעים בעוה"ז היא להשמדם עדי עד ולהכריתם לעוה"ב, ויסורי הצדיקים הן לזכותם לעוה"ב, וזהו מזמור שיר לעוה"ב, שבא אחרי סיכום כל העולם הזה, שלעתיד לבא אחרי שיתגלה סוד העולם ויראו כל אחד מה זכה לעוה"ב, ויבינו איך כל היסורים נתגלגלו לטובה, אז ישירו את המזמור הזה - "טוב להודות לה".

וכתב הרמב"ן בשער הגמול בענין איוב וחבריו, שבאמת בכל הדברים לא נמצא תשובה למה הצדיק רע לו, וענין משלם לשונאיו אל פניו להאבידו, אינו מיושב במי שהוא צדיק גמור והגיעוהו יסורים כאיוב, והוא יודע שלא חטא, וכתב הרמב"ן שהוא סוד העולם א"א לעמוד עליו אלא ע"י נביא מפי הקב"ה בעצמו, ולא גילה הרמב"ן הסוד, אבל המקובלים בדורות דלאחריו גילו סודו שהוא סוד הגלגול, שהיסורים הן לתקן עונותיו שנתגלגל שוב לעוה"ז כדי לתקנם.

ועוד יש בפרק ע"ג מזמור המדבר בענין הזה, שדרך רשעים צלחה, ואני כמעט נטיו רגלי כי קנאתי בהוללים, שלום רשעים אראה בעמל אנוש אינימו ועם אדם לא ינוגעו וגו', ושלו עולם השגו חיל, ואחשבה לדעת זאת עמל הוא בעיני עד אבא אל מקדשי א' אבינה לאחריתם וגו' כחלים מהקיץ וגו' וכתב הרמב"ן שבזה המזמור נרמז סוד הגלגול, ע"ש.

ועכ"פ כאן במזמור מוזכר ג"כ מענין הזה שפריחת הרשעים והצלחתם היא להשמדם עדי עד, ולעתיד לבא יראו איך שהצדיק יפרח וישגה, ויודו לה' על כל היסורים שהיו לטובה לזכותם לעוה"ב.

ואיתא במדרש "ראה דוד את הרשעים שפורחים וכו' ולא אמר הללו' עד שראה שסופן להשמד, שנא' יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי וגו'" וזהו ענין המזמור לעתיד לבא.

כשיגיע הבוקר יבינו הכל

ב) טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות, פירוש שכשיגיע הבקר שהוא עוה"ב יבינו וידעו להגיד חסדך, וכעת בעוה"ז הדומה ללילה, אנו מאמינים בך שהכל לטובה וזהו ואמונתך בלילות.

ובברכות י"ב א' אמרו שברכות קריאת שמע של ערבית אומרים אמת ואמונה ע"ש ואמונתך בלילות, וביום אומרים אמת ויצבי ע"ש להגיד בבקר חסדך.

ובמדרש "מי גרם לנו לבא לידי שמחה זו, אלא בשכר האמנה שהאמינו אבותינו בעולם הזה שכולו לילות, לכך נאמר להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות.

ובאב"ע פירש שהמזמור ליום השבת כי בששת ימי המעשה כל בני אדם עסוקין במלאכתם ואין פנאי להתבונן, ובשבת נשמת המשכיל מתבודדת להבין מעשי ה' ונפלאותיו, אבל לפמשנ"ת מתפרש בפשטות, ליום השבת לעוה"ב, שאז יראו שהכל הי' לטובה).

עלי עשור

ג) עלי עשור ועלי נבל, עשור הוא כינור שיש בו עשרה נימין, ואמרו בערכין י"ג ב' כינור של מקדש של שבעה נימין הי', דכתיב שובע שמחות את פניך אל תיקרי שובע אלא שבע, ושל ימות המשיח של שמונה נימין דכתיב למנצח על השמינית, ושל עוה"ב של עשר נימין דכתיב "עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכינור", ופירש הרמב"ן שענין הנימין רומז לעשר ספירות, ובימות המשיח כתיב למנצח על השמינית, שאז ישיגו בשמונה ספירות, אבל לעוה"ב יזכו לעשר ספירות, וישירו בכינור של עשר נימין.

אחרי סיכום העולם אני שמה

ד) כי שמחתני ה' בפעלך במעשה ידיך ארנן, ר"ל כעת כשאני רואה את כל התהליך של העולם, אני שמח בכל התכנית הזו, אחרי שרואים סיכום של כל העולם, ומה היתה מטרתו של כל דבר, וכמה הרויחו וזכו הצדיקים ביסוריהן, ואיך אבדו הרשעים, רואים כמה גדלו מעשיך ה'.

ואיתא במדרש "אמר רבי חזקיה בשם ר' ירמיה מעשה בתלמיד אחד של רבי שמעון בן יוחאי שיצא לסחורה והרויח והעשיר, והיו התלמידים

רואים את הריוח שהריוח והיו מצטערים, מה עשה ר' שמעון בן יוחאי לקח את תלמידיו ויצא עימם לבקעה, אמר לבקעה, בקעה התמלאי דינרין זהב. מיד נתמלאה הבקעה דינרין זהב, אמר לתלמידיו כל אחד מכם יטול כל מה שהוא מבקש, אבל תהיו יודעים שכל מי שהוא נוטל ממנו - מתן שכרו שלעתיד לבא הוא נוטל, כיון שראו כן התחילו אומרים כי שמחתני ה' בפעלך במעשי ידיך ארנן".

"מעשה ברבי שמעון בן חלפתא שהיה ערב פסח ולא היה לו מהיכן לקנות לביתו כלום אפילו פרוטה אחת, אמרה לו אשתו אפילו פרוטה אחת אין לך כדי לקיים מצוות הפסח, כיון שהיו מבשלות חברותיה לא הוה לה מה לבשל, נטלה קדרה ונתנה לתוכה מים והדליקה האש תחתיה לפי שהייתה מתביישת שלא היה לה כלום, כיון שראה רבי שמעון בן חלפתא כן יצא לו חוץ למדינה והתפלל, ויצאה לו יד אחת והושיטה לו אבן אחת טובה, נטלה והראה אותה ואין כל העולם יכולין לכיון דמיה של המרגלית, מה עשה נטל עליה זהוב אחד ופרטו, ולקח בשר ויין ולחם וירק לפרנס את היום והעלה לביתו, אמר לאשתו כבר יש לנו מה לאכול ולהותיר, א"ל מהיכן נתפרנסת, לא הגיד לה, אמרה נשבעת אני שאיני אוכלת עד שתאמר לי מנין לך, כיון שהטריחה עליו גילה לה המעשה, אמרה לו וקבלת עליך ליגע בדבר שמתוקן לך לעתיד לבא, שיהא שלחנך פגום מחברריך, לך והתפלל והחזר את החפץ. הלך והחזיר מה שלקח ופרע מה שנטל על האבן ונטלה ויצא חוץ לעיר והתפלל עליה ויצאה יד ונטלתה מידו. והנס השני גדול מן הראשון. שמע רבינו ואמר יכול הייתי להתפלל שינתן לי ולא הייתי יכול להתפלל על מה שנתן לי שתחזור למקומה, התחיל אומר כי שמחתני ה' בפעלך. עכ"ל ילקוט שמעוני.

רק טיפש ובער לא יבין את מהלך העולם

ה) מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, המפרשים פירשו שכיון שעמקו מחשבותיך על כן איש בער לא יוכל להבינם^א, אבל לפי מה שנתבאר שהמזמור נאמר על העוה"ב, יש לפרש הכונה שכעת הכל כ"כ מובן וברור אשר רק בער וכסיל

א. [ולפי' המפרשים קשה אם כ"כ גדלו ועמקו, למה יאמר שרק איש בער וכסיל לא יבין, הרי צריך דרגה גבוהה להבין מה ש"כ גדול ועמוק, אבל לפמשנ"ת מיושב שעכשיו אנו אומרים זה שגדלו ועמקו מחשבותיך, ורואים איך שבכל דבר ה' גדלות ועומק והכל בכונה להיטיב לצדיקים לעוה"ב, וע"ז אמר שכעת רק בער וכסיל לא יבין את מהלך

לא יבין, כל כך גלוי, עד שצריך להיות טיפש כדי לא לראות איך שכל התהליך הזה היה לטובה, ומה שאמר מה גדלו ומאד עמקו כו' היינו שעכשיו אנו רואים איך שגדלו ועמקו מחשבותיך, וכל מה שהי' נראה לנו כחידה בעוה"ז, עכשיו אנו רואים כמה שהכל היה גדול ועמוק ומכוון.

ובמדרש "מה גדלו מעשיך ה' - זה מעשה בראשית, מאד עמקו מחשבותיך - הן סתרי תורה".

וביאור הענין: שכל הבריאה עצמה שנבראה יש מאין היא גדולה מאד, כמו שאמרו חז"ל התחיל אדם הראשון מהלל ומפאר לשם עליון ואמר מה גדלו מעשיך ה', בוא וראה כמה מיני חיות ובהמות בעולם וכמה מיני דגים בים, שמא קול או מראה או דעת או טעם של זה דומה לזה, וכן איתא במשנה במסכת סנהדרין "להגיד גדולתו של הקב"ה טבע את כל העולם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד דומה לחבירו", וזהו מה גדלו מעשיך, מעשה הבריאה עצמה, אבל הכונה הנסתרת מאחורי הבריאה, ואופן הנהגת הבריאה כולה, ומה הסיבה לכל התהליך ולמה מתגלגל כל דבר זה הרבה יותר עמוק, וזהו מאד עמקו מחשבותיך.

ובמדרש דרשו ש"זאת" זה התורה, ואמרו מי שאינו בתורה נקרא כסיל, דכתיב וכסיל לא יבין את זאת, ואין זאת אלא תורה שנאמר וזאת התורה.

הכסיל הושב שמבין הכל חוץ מנקודה קטנה

איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, אומרים בשם החפץ חיים על מי שמתרעם כביכול על צרה שהגיעתו, ואינו מבין למה עשו לו משמים כך, ואמר ע"ז משל לשני בנ"א שרואים מכונה גדולה ומרשימה במיוחד מכילה רבבות חלקים, גדולים וקטנים, ובנויה בתכנון מיוחד, ולא נודע ענינה ומה היא פועלת, והנה האחד נכנס לחדר ורואה המכונה המפליאה הזו, ושואל מה כל המכונה הגדולה הזו? הכל לפניו בלתי ידוע, כי אינו יודע כלל כל סוד המכונה ומטרתה ואופן בנייתה, אבל הכסיל מסתכל על המכונה ורואה שם איזה בורג קטן בצד, ושואל מהו זה הבורג? למה הוא תקוע דוקא כאן? ומה מטרתו? אומרים לו: "שוטה!", וכי כל ענין המכונה מובן לדך, עד שאתה שואל על הבורג הזה.

והליץ ע"ז הח"ח שזהו שנאמר איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת, שמי שהוא "איש" יודע שהוא בער בכללות על כל הנהגת ד' בעולם,

והכל לפניו כחידה, מאד עמקו מחשבותיך, אבל כסיל לא יבין את "זאת" את הדבר הקטן הזה אינו מבין, וכי כל הנהגת העולם ותכניתו הכל מובן לך, עד שאתה מתפלל בדיוק עכשיו למה אירע לך כך.

הפורחים כאן נמשלו לעשב שכובש הכל ונובל

ו) **בפרוה רשעים כמו עשב**, טבע העשב שפורח בחורף על כל השטח, גודל מהר בלי טירחה ומתפשט הרבה ומראהו מרשים ומלהיב למי שמסתכל בשטחיות, אבל במהירות הוא נובל ולא נשאר ממנו כלום, ולזה המשיל את ההצלחות של הרשעים, שאין להם קיום אלא פורחים כעשב, ואף שנראה הצלחתם גדולה ושולטים בכל העולם, הרי זה כפריחת העשב שאין לה קיום, והכל זמני וקצר מאוד, וסופו ליפול במהרה, וכמו שאמרו בנ"א דומין לעשבי השדה הללו נוצצין והללו נובלים.

ובמדרש בפרק ל"ז כי כחציר מהרה ימלו, אמר הקב"ה אין הרשעים כלום, חציר הם תוחלתם, וכן הוא אומר בפרוה רשעים כמו עשב, מפריחין כעשב הזה ומתייבשין, וכן איוב הוא אומר רטוב הוא לפני שמש, עד שלא תבא תקופת תמוז הם יבשים ואח"כ נעשים קוצים שנאמר קוצים כסוחים באש יצתו.

ועוד אמרו אימתי שאתה רואה את הרשעים פורחים כמו עשב לכסות את פני כל הארץ ויציצו כל עובדי ע"ז שהם ומעשיהם אוון, **צפה לימות המשיח**, שלא הרבה אותם הקב"ה אלא לאבדם מן העולם הזה ומן העוה"ב שנאמר להשמדם עדי עד, והענין - שבהתקרב הגאולה השלימה וסוף התיקון, מסייעים את הצדיקים להשלים תיקונם כדי לזכות לעוה"ב, והרשעים נוטלים שכר מעשיהם הטובים כדי לאבדם ולהשמדם עדי עד.

וכלפי זה אמר בסיפא אבל צדיק כתמר יפרח, שאמנם לוקח זמן לצמוח ולגדול, ורואים רק התקדמות מועטת וטירחה מרובה, ואינו מתפשט במראה חיצוני כ"כ כמו עשב, אבל הוא יציב וחזק וקבוע לעולם ועושה פירות, ולא כהרשעים שפריחתן גדולה ורחבה ואין בה ממש של קיום אלא כעשב יבול.

וכשמתבוננים מספר שנים בתהליך העולם הרי רואים בחוש איך שכל אלה שגדלו ופרחו נפלו תוך זמן קצר ונאבדו ולא נשאר מהן כלום, ומי שחי בעוה"ז וראה דור שעבר, כבר ראה רבים רבים כאלו שהפריחו ואיך שנפלו ונשמדו.

תמונת העולם כמו עץ

וכענין זה יש להמשיל תמונת העולם לעץ, שבתחילה במשך החורף העצים בלי עלים, והנה יורדים גשמים ומצפים לתחת המתים של העץ, עד סוף סוף רואים פריחת העלים על כל האילן, ונדמה כ"כ גדול ויפה כאילו זה התכלית, אבל באמת זה אינו כלום, ואח"כ מגיע הפרחים וגם זה אינו העיקר, ואח"כ מתחיל לצמוח הפיטם של הפרי, וג"ז אינו הפרי בעצמו אלא שהוא רק פרוזדור שממנו נכנס כח הצמיחה, והפרי עצמו מגיע רק בסוף והוא קטן ומוחבא בין העלים, ובאמת הוא תכלית כל העץ.

ורואים מזה איך שמה שנראה כ"כ רחב וגדול ופורח אינו העיקר, רק הפרי הקטן שמתחבא בתוך כל העלים זה התכלית של כל האילן, וכך הוא בבריאה שהכל פורח ויפה ומרשים, ובאמת כל אלה הן רק משרתים לצדיק שבתוכן.

וכן רואים שעצי סרק מלאים בעלים תמיד, ובעצי פרי נושרים העלים שאינם תכלית אלא לצורך הפירות.

התפילה - שלא נקבל טובה שתביא ח"ו לרעה

להשמידם עדי עד, במדרש תנחומא פ' משפטים, "כשבנה שלמה בית המקדש עמד בתפילתו אמר רבון העולם אם יתפלל אדם על הממון בבית הזה ואתה יודע שמשחית בממונו אל תתן לו, ואם תראה שהעושר טוב לו תן לו, שנאמר ונתת לאיש ככל דרכיו אשר תדע את לבבו כי אתה לבדך ידעת את לבב בני האדם, לפי שבעולם הזה הרשעים עשירים והם נתונים בשלוה, שהקב"ה משלם להם מיעוט מעשים טובים שבידם בעולם הזה שנאמר ומשלם לשונאיו אל פניו, וכתוב בפרוך רשעים כמו עשב, אבל לעתיד לבא הקב"ה פותח אוצרותיו לצדיקים עבדיו בגן עדן, והרשעים שאכלו את הריבית נושכין בשיניהם את בשרם ותוהין שנאמר הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו, ואומר הלואי היינו פועלים וטוענים על כתפנו שנאמר טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל, והעניים עמו של הקב"ה שנאמר כי נחם ה' עמו וענייו ירחם".

ללמוד מטובת הרשעים

ובמדרש "אמר לו הקב"ה לדוד בטח בד' ועשה טוב אם תראה שאני עושה טובה לרשע אל ירע לך כל כך, הוסף ועשה תשובה, ומה אם הרשעים

שמכעיסין אותי ואין מועילין לי הטבתי עמהם, עמד על אחת כמה וכמה, למה היה דוד דומה, לפועל שעשה כל ימיו עם המלך, ולא נתן לו שכרו, והי' אותו פועל מיצר שמא איני מוצא בידי כלום משכר המלך, פועל אחר לא עשה עמו אלא יום אחד, האכילו והשקוהו ונתן לו תבואה וקטנית ומעות, אמר לו הרי שכרך, אמר הפועל שעשה עמו כל ימיו ומה זה שלא עשה עמו אלא יום אחד כך, אני שעשיתי עמו כל ימי על אחת כמה וכמה, התחיל הפועל לשמוח בלב, כך אמר דוד נתתי שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו".

הקב"ה מסובב הכל מלמעלה

ז) **ואתה מרום לעולם ה'**, פי' באבן עזרא ואתה מרום שיבין הבער סודך, ולפי מה שנתבאר [לעיל אות ה'] יתפרש ואתה ה' במרום משגיח ומשקיף מלמעלה על כל זה, ומסבב הכל ומנהיג את כל התהליך הזה מלמעלה.

ובמדרש ראה דוד את הרשעים פורחים ולא אמר הללויה עד שראה שהם עתידים להשמד שנאמר יתמו וגו'.

ח) **כי הנה אויבך ה' כי הנה אויבך יאבדו יתפרדו כל פועלי און**, בתרגום מבאר שכל עושי שקר "יתפרשון מן סייעתהון דצדיקיא", אבל בפשוטו מתפרש כענין פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם, וכנגד מה שכתוב בתחילת המזמור "בפרוח רשעים" אמר "אויבך יאבדו", וכנגד "ויציצו כל פועלי און" אמר "יתפרדו".

וענין הכפילות מתפרש כך, כי הנה אויבך ה' פורחים ומצליחים, אבל הסוף הוא "כי הנה אויבך יאבדו", שסופן לאבדון, ובמדרש כי הנה אויבך ה' אמרו ישראל לפני הקב"ה ריבונו של עולם נתנו אויבך עול קשה על צוארנו, אבל אנו יודעים שהן עתידים לאבדון, נראה ג"כ שבאו לפרש הכפילות הזו.

ט) **ותרם כראים קרני בלתי בשמן רענן**, פי' שאתה ה' הרמת קרני כגובה קרני הראם, ובלותי בשמן רענן, המלבי"ם פירש מלשון בלה שהגם שאבלה ואזקן אהי' רענן, ורש"י ושאר המפרשים פירשו מלשון בלולותי כמו בלול בשמן, שנבללתי בשמן של שררה.

אבל במדרש כאן איתא דוד נמשח ונתבלה בשמן, נראה שהמכוון הוא שלעולם אני בשמן רענן עד עולם, ואף כשהזקנתי כ"כ עד שבלותי נשארת

כל הזמן בשמן רענן, וזה לשון משל לומר שימשך הדבר כ"כ לשנים רבות, עד שאהי' בלה בשמן.

ובמדרש דרשוהו על משיח בן יוסף, "ותרם כראים קרני" - מה הראם הזה קרנותיו גבוהים מכל קרני בהמה וחיה, והוא מנגח לימינו ולשמאלו, כך מנחם בן עמיאל בן יוסף קרנותיו גבוהות מכל בני אדם והוא עתיד לנגח לארבע רוחות השמים, ועליו אמר משה וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח.

י) **ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני, שורי -** שוררי הם עויני כו' כפרש"י, וענין הכפילות, **שורי** הן הקרובים העומדים לראות במפלתי, וע"ז אמר **ותבט עיני בשורי** לראות מפלתם, ובמרעים הרחוקים ג"כ **תשמענה אזני** במפלה שבאה עליהם.

יא) **צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה,** זה כלפי בפרוח רשעים כמו עשב, שפריחת הרשעים גדולה ומרשימה ואין לה קיום, אבל צדיק יפרח כתמר שהוא חזק וקבוע ויציב.

ומה שהוזכר "תמר וארז" פירשו בגמ' (תענית כ"ה ב') הובא בפירש"י ז"ל כתמר לעשות פרות וכארז להחליף גזעו, שהתמר אם נחתך ראשו שוב אינו מצמיח, לכן נאמר ארז, ולעומת זה ארז לא עושה פירות לכך נאמר כתמר שעושה פירות ואמר צדיק לשון יחיד, לפי שצדיקים מועטים.

ובמדרש מה תמרה וארז צילן למרחוק כך מתן שכרן של צדיקים רחוק, והביאו ע"ז מהפסוק והי' עקב תשמעון וגו' ושמר ה' א' לך וגו', שהקב"ה שומר השכר ואינו משלם שכר הצדיקים מיד.

ומה תמרה וארז לבן מכוון למעלה אף צדיקים לבן מכוון למעלה להקב"ה, ועוד שם במדרש הרבה עניינים במשל התמר והארז, עיי"ש.

ובזהר צדיק כתמר יפרח, מהו כתמר, אלא שהרי מכל האילנות אין מי שמתעכב לפרוח כמו תמר שעולה לשבעים שנה כו' אבל צדיק כתמר יפרח על גלות בבל נאמר, שהרי לא חזרה שכינה למקומה אלא בסוף שבעים שנה כו', שתולים בבית ה' לזמן של מלך המשיח, בחצרות א' יפריחו בתחיית המתים, דשנים ורעננים יהיו לעולם הבא, דכתיב השמים החדשים והארץ החדשה, ואז ישמח ה' במעשיו, וכל כך למה להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו.

יב) **שתולים בבית ה' בחצרות א' יפריחו, עוד ינובון בשיבה וגו', פירוש** כי כיון שהם שתולים בבית ה' הרי זה מביטיח שלעולם יעשו פירות,

כענין שנאמר ביחזקאל מ"ז י"ב ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתם פריו, לחדשיו יבכר, כי מימיו מן המקדש המה יוצאים והיה פריו למאכל ועלהו לתרופה.

ותוכן הכתוב לומר שהצדיק כתמר וארז שזה חיזוק עצמי שלהן שהן יציבים וחזקים, וגם הן שתולים בבית ה' ובחצרות א', הרי זה מבטיח שיעמדו לעולם, ועוד יובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו, שגם בעת זיקנה ושיבה יניבו פרות, ויהיו דשנים ורעננים.

ובתרגום פירש שתולים מלשון שתילים, ולזה תירגם בנוי יהוון שתילין בבית מקדשא וכו'.

ובמשנה סוף מסכת קדושין א"ר נהוראי מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, ושאר כל אומניות אינן כן, כשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין, ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב, אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו, בנערותו מהו אומר וקוי ה' יחליפו כח, בזקנותו מהו אומר עוד יובון בשיבה כו'.

להגיד – משל הרופא שהזהיר מראש

יג) להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בן, באבן עזרא פירש בהאביד הרשעים, אבל לכאורה הכונה שעכשיו ידעו כולם להגיד כי ישר ה' ולא עולתה בו ביסורי הצדיקים שהיו להן בעוה"ז, כי יראו איך שהצדיק כתמר יפרח וגו'.

ובמדרש להגיד כי ישר ה' אמרו למשה מי עשה לך שלא ליכנס לארץ ישראל אמר להם אני גרמתי לעצמי, אמרו לו לא הקב"ה עשה לך? אמר להם, חס ושלום, אפי' אתם רואים שהוא מצדיק את הרשע ומרשיע את הצדיק הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט.

אמרו לאדם הראשון מי גזר עליך מיתה, אמר להם אני הוא שעשיתי לעצמי, אמרו לו, ולא הקב"ה עשה לך? אמר להם חס ושלום, משל לחולה שהי' מושלך במטה, עלה הרופא וראה אותו, התחיל מצוה אותו ואומר דבר פלוני אכול דבר פלוני לא תאכל שהוא רע לך, אכל דבר שהוא רע לו, הגיע סופו למות, אמרו לו שכניו הרופא עשה לך, אמר להם, לא, אני הוא שעשיתי

י _____ מזמור שיר ליום השבת

לעצמי שאלולי שמעתי לו שלא לאכול מה שציוני לא הייתי מת, הוי להגיד
כי ישר ה'.

א"ר יוחנן הוא קולע [פי' משבח ומקלס] על יראיו ויראיו קולעים לו,
אתם אומרים להגיד כי ישר ה', אף אני אומר שארית ישראל לא יעשו עולה
ולא ידברו כזב.

